Mihai Ganea
LOCUL
CĂPĂŢÂNII

MIHAI GANEA

LOCUL CĂPĂŢÂNII

EDITURA TARNSILVANIA
2015

Supliment al Revistei PORŢILE NORDULUI

Revista de cultură şi civilizaţie.

Publicaţie a

CENTRULUI DE EXCELENŢĂ ÎN PROMOVAREA CREATIVITĂŢII ROMÂNEŞTI – BAIA MARE

aprilie 2015

ISSN 2360 - 5839

MIHAI GANEA

LOCUL CĂPĂȚÂNII

Redactor: *VIRGINIA PARASCHIV*

Imagini: *ION MARCHIŞ*

Coperta: *MIHAI GANEA*

Tehnoredactor: *ALIN OLTYAN*

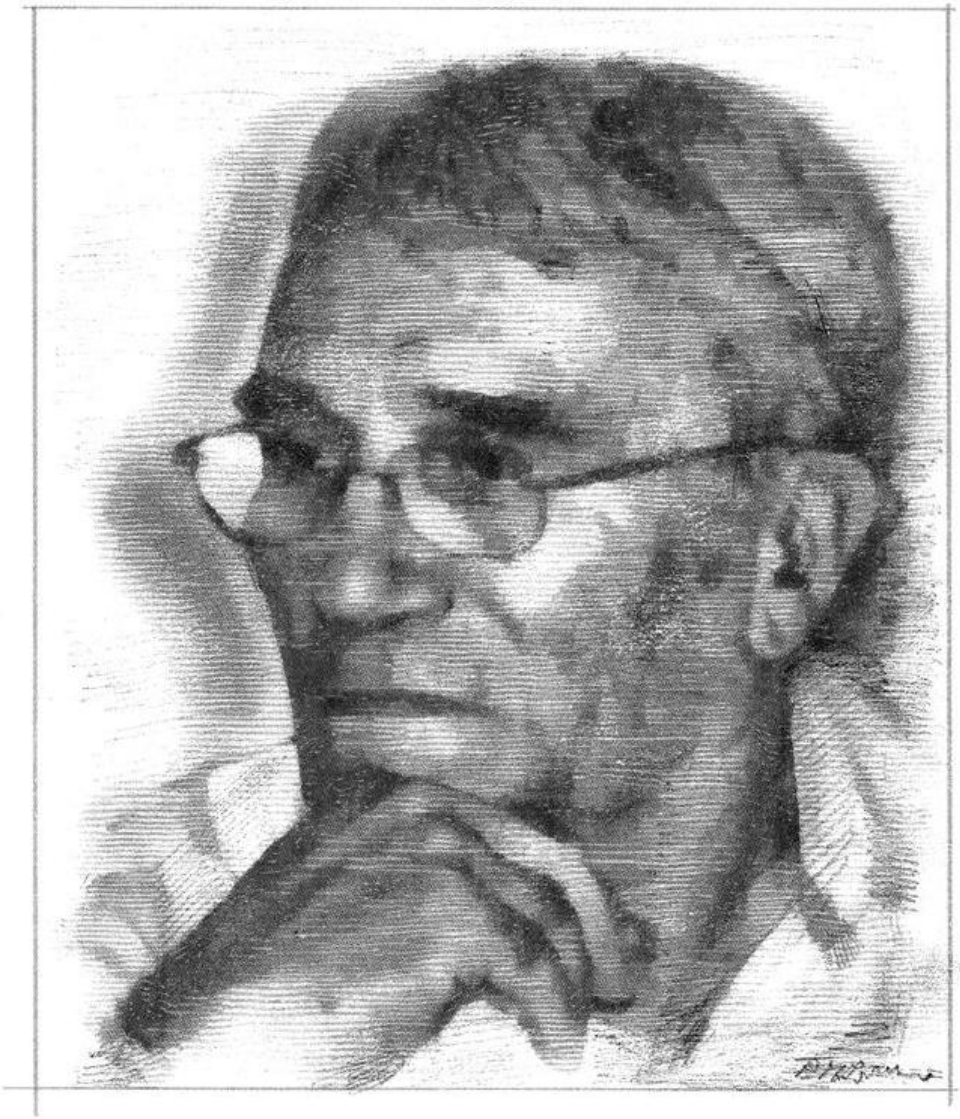

locul căpăţânii

şi prinţul acela le zise mustrând
priveghiul pe munte măslinii-s în râu
iar râul din cedrii coboară de-acum
izvorul acesta cu sânge şi foc
din stele corabia tatălui scursă
gatită-i de praznic cu moartea pe drum
cădea-vor lumină şi semne-n cetate
ascunse în ochiul de barcă rotund
spre urma tăcerii fecioarei un gând
cu lumile negre din hău contopit
grăbeşte părinte corabia dorm
tovarăşii mei vânzătorul e beat
iar cel cu urechea tăiată e orb
întreaga suflare-i doar ură-n delir

Marelise 2013

şi surdă chemarea rămâne-n văzduhuri
iar ochii se sting telescopic în tâmple
curg calde sudori din pietre pe ceruri
o urmă de stea mergătoare prin zodii
când murmură boarea de taine-n comete

dar iată cu săbii toiege şi cruci
bătrâni farisei cărturari şi norod
umplură grădina zorind-ul pe prinţ
din havra de aur cuvântul arzând
al voastru e ceasul şi noaptea poruncă
de zicere-n cer să fie-mplinită
cuvântul mi-l cereţi sămânţa dintrânsu-i
venită din stele ce nu vă cunosc
vreţi huma luaţi-o dar daţi-mi răgaz
un sem să culeg din adâncuri de nori
dar hoarda păgână cu lanţuri şi spini
din casa cu pricini coroane-i născu

şi spuse mulţimii mai drept dregatorul
o hulă de moarte stârnit-a străinul
păstorii cetăţii degrabă să-l prindă
iar sfatul să-l judece aspru în zori

când zodii cu stele de cruce-ndreptară
mesajul rotundei corăbii-n genune
se duse şi ultimul sol din ogradă
de spaime lăsându-şi stăpân încercat
iar cei ce-l păzeau prorocire cerându-i
lovindu-l cu pumnii scuipându-l pe-obraz
în taină l-au pus la masa cu sfat
pe când vânzătorul cu ştreangul alături
la ţarina sângelui stă îngropat

ei cer judecată de moarte şi chin
degeaba că jertfă de om în cetate
nu-ngăduie templul cu legea-i de stancă
iar prinţul le spuse sunt doar un străin
ce-aşteaptă corabia tatălui încă
din lumea aceasta ce nu-i lumea noastră
născător de zodii şi stele e cerul
când noi popasul ni-l facem vremelnic
demult încercată de cer a mea mamă
lumină zărind în rotundul de vâslă
cu pântecul plin in carne şi oase din
om zămislise sărmana mea fiinţă
ai mei sunt aproape şi pace vestesc

să-l cruţe la rege vecin îl aduse
acel domnitor tovarăşi vrăjmaşii
apoi se făcură cu doamna alături
vedenii de moarte cerând împlinire
delirul mulţimii zălude cu apă
spălându-şi osânda şi mâinile roşii
apoi peste cruce cu trestii-l loviră
cu spinii pe frunte cu spinii-n orbită
amarnic scuipându-l oşteni din cohorte
în grabă-l purtară pe când dregătorul
le zise cu spaimă e rege şi prinţ
la locul cu pietre să-i puneţi un tron
si-n veac să rămâne neuns împărat
dar gloata setoasă de sânge-n strigare
să piară îndată pe lemn înălţat

şi gol prin cetate la locul de capăt
tâlharii pe cruci cerşesc amânare
ţăranu-l cu fapta din drum bocitoare
femei despletite de prunci născătoare
le plânge străinul căci zilele trec iar
munţii vor merge căzând peste nori
şi frunza usca-se-va-n apa de stâncă
când cel însetat bea smirnă din jar
oţelul turnând ostaşul de bronz
în glezne şi palme pătrunse de lemn

cerând mângăiere doar prinţul o vorbă

de mamă poruncă tovaraşi zorind

să-i ceară muţimii nici gând de-ndurare

iar ochii spre cer înălţând glas cu tunet

trecând prin văzduh chemarea din stele

uitat sunt părinte la locul de cruce

această-ntâlnire se-amână vremelnic

cel cu buretele-mi cere cuvântul iar

duhul meu şoaptă-i de-acuma-n suspin

atunci un cutremur pământ foc si apă
pe templul ce rupe din ziduri morminte
deschide să intre să iasă o lume
prin larmă sutaşul cu suliţa-n fluier
de os nezdrobită speranţă în glod
spre drumul de piatră doi îngeri de aur
pe prinţ îl cerură în ierburi şi flori
cu giulgiul alături doar ochii femeii
vor trupul să-l plângă din cer o ciudată
lumină de stele zvâcnind spre adânc

în paznici soldaţii pleiade schimbară
la fiece noapte cu zaruri pe zori
noroiul din visul iscat de cutremur
mai zboară corabii cu pântec rotund
şi albe ca focul trăznit din orbite
când lespedea grea în fulgi se destramă
iar cel ce purta în giulgiu suplicul
cu faţă de fulger şi haină de ceară
topindu-se-n ziduri albastre de teamă
călcate cu moartea născută din hău
sub taina plecării rotundei corăbii
de prinţ doar un înger străin mesager
mai spune femeilor ard mirodenii
în spaimă legate pe umbre de vânt

s-au strâns slujitorii fugind din cetate

din ochiul femeii prinţul zărind

în norul de foc o lumină şi-o arcă

rotundă spre stele corăbii gonind

iar vraja se frânse în zodii speranţe

pe calea de albe puzderii lumini

din cer întuneric deplin să coboare

de-a pururea taina de unde venim

FLAGELAREA TAINEI PRIN CUVINTE
Locul Căpăţânii

Mărturisire de cititor: poemul Locul Căpăţânii, al poetului Mihai Ganea, m-a pus într-o dilemă disperată. Ce trebuie să fac, ca interpret de text? Să urmăresc conformitatea compoziţională cu litera încremenită a textului biblic? Sau cealaltă variantă : Să « citesc » stilistic textul şi să observ, ce ? Că poetul are predilecţie pentru juxtapunerea de imagini şi detalii situaţionale, realizată adesea prin enunţuri eliptice de predicat ? Cumva, pentru că nu există decât un unic şi irepetabil eveniment, PREZENŢA PROVIDENŢIALĂ ?

Important este că poemul făurit de Mihai Ganea îl călăuzeşte pe cititor într-o tainică şi mirifică poveste. Un Prinţ străin, strălucind vizionar în toiul Patimilor predestinate duratei sale finite de muritor, de la magica sa naştere până la Înălţarea dincolo de moarte.

La noi, la români, Naşterea Domnului este celebrată cu răsunet frenetic de colinde, în care cuvintele re-povestesc miracolul. Peste chinul

Jertfei, se aşterne o lespede de tăcere colectivă. Retrăim tăcuţi, în reculegere pioasă, păcatul ancestral al consimţirii vinovate. Să reflectăm aşadar la Calea Scară a Golgotei şi să poposim cu ochii minţii pe la răspântii de drumuri româneşti. Călătorul prea adesea închistat în carapacea grijilor cotidiene, este petrecut în drumul său de imaginea ocrotitoare a troiţelor. Ele străjuiesc cărările întortocheate ale gândurilor noastre şi îndeamnă sufletul la aducere aminte în linişte profundă.

Fiul divin are tot atâtea chipuri şi istovire tristă în privire, câtă îngândurare vinovată are făurarul popular în vremuirea creştină colbuită de formasmul ritualic. Şi poate tocmai simţământul nevredniciei şi nimicniciei în faţa jertfei supreme ne face taciturni în subiect.

Revenind la troiţe, ele sunt de strajă la margine de drum, reiterând iniţiatic în fiecare traseu profan o Golgotă, o Cale a Ascendenţei stigmatizete cu spini. Memoria durerii sacre ne este întipărită fragmentar prin semnalul vizual al troiţelor împietrite şi necuvântătoare. Călătorul, de s-ar opri o clipă şi i-ar căuta privirea . Ochii, ochii se uită undeva în nemărginirea zărilor pustii. Ochii par a privi departe, în gol, ochi întristaţi şi istoviţi de căutarea noimei. Nerostirea

noastră împovărătoare şi privirea Lui distantă generează universuri paralele.

Într-un moment de graţie, un poet, Mihai Ganea, sparge tăcerea monotonă şi deşartă şi umple golul de uitare şi de noncomunicare în poemul Locul Căpăţânii. El glăsuieşte strania şi nemuritoarea poveste a Prinţului pogorât din ceruri , mustrând priveghiul necinstit. Pârâul cedrilor scânteiază a moarte prevestită sideral, « izvorul acesta cu sânge şi foc/din stele... » Corabia ce a străbătut talazurile universului ceresc e mai degrabă un car alegoric al morţii trufaşe şi iminente « gătită-i de praznic cu moartea pe drum !. Carul de foc al lui Phaethon , prăbuşit în hăul întunecimii pământeşti, sfredeleşte imaginarul fecioarei ce presimte finalitatea predestinată. Prinţul misionar doreşte cu înfrigurare scurtarea popasului funest în gloata umanităţii ratate, unde ura ia proporţii apocaliptice de principiu universal, « întreaga suflare-i doar ura-n delir ». Iar fizionomia umană poartă pecetea damnată a diformităţilor fizice şi spirituale. Precipitarea filială nu găseşte audienţă paternă, « surdă chemarea rămâne-n văzduhuri ». Nepământeanul Prinţ se resemnează după modelul metamorfozei experimentale, modelul unui muritor. Iar Prinţul cu trup şi chip de om îşi va purta osânda fără crâcnire « vreţi huma, luaţi-

o ». Esenţa lui divină se va contopi destinul tragic al omului încolţit de haita de muritori însetaţi de barbarie şi de sânge : « hoarda păgână cu lanţuri şi spini/ din casa cu pricini coroane-i născu ». Cuvântul hoardei barbare este încins în urletele delirului vindicativ. Speţa umană atinge abisul demonizării. Iar prinţul nepământean preia , prin suferinţă asumată lucid, virtuţile condiţiei umane. Esenţa lui divină se adânceşte în taină şi mister. Rămâne vizibil un om scufundat în tenebrele singurătăţii absolute. Spaimele sunt cât se poate de umane, instinctul de conservare pare atrofiat, aura princiară pare că l-a părăsit, odată cu plecarea ultimului sol. Linşat. Cuvântul înmărmurit lasă loc imaginii fugare horror : »vânzătorul cu ştreangul alături / la ţarina sângelui stă îngropat ». Şi parcă totuşi moartea sinucigaşului frânt de remuşcare , enunţată de poet poate fi scoasă de sub incidenţa ororii complementare. « Vânzătorul » şi-a găsit popas în moarte, ştreangul « alături » poate avea şi funcţie tutelară, ocrotitoare. În iadul răscumpărării răului de s-o fi dus, poartă cu el dovada morţii voluntare, ca semn al căinţei. El, trădătorul, cel dintâi înstrăinat de Prinţ prin actul trădării, s-a înstrăinat de sine şi de propria lui viaţă. Un dialog imaginar între oamenii cetăţii şi Prinţul damnat, face să transpară speranţa filială

a celui proscris, în întoarcerea în lumea lui, o lume celestă şi esoterică : « iar prinţul le spuse sunt doar un străin/ ce-aşteaptă corabia tatălui dusă/ din lumea aceasta ce nu-i lumea mea ». În bucla timpului ce se răsuceşte, într-o imagine desfăşurată şi apoi readusă integral în planul simultaneităţii, vedem aievea ce vede însuşi Străinul, vremelnic disociat de muritorul hăituit : lumina din nava rotundă, nefericirea mamei care zămisleşte moartea sacrificială chiar prin chinuita ei naştere. « Ai mei sunt aproape şi pace vestesc », incantează mesianic Prinţul. Frânturi de imagini se izbesc unele de altele, flagelate de cuvinte. Cei doi regi, cândva rivali, vrăjmaşi, aliaţi vremelnic pentru o judecată rezonabilă a Prinţului captiv, scapă mulţimea dezlănţuită de sub control , devin simpli figuranţi ai unui scenariu predestinat. Din vacarm se aude limpede şi fără echivoc dictatul mulţimii : « să piară îndată pe lemn înălţat/ şi gol prin cetate la locul de capăt ». Şi iată cum, din aproape în aproape, poemul ne îndeamnă să-l însoţim pe Străin în dubla lui cădere : rostogolirea siderală, strălucind profetic de foc şi lumină şi prăbuşirea în silnicia condiţiei de muritor deposedat de orice nimb al demnităţii. Poetul, mereu surprinzător în laconismul şi focalizarea selectivă a interesului de narator şi descriptor, purcede la

făurirea unui ciudat tablou vivant. Îl vedem pe străinul renegat şi condamnat, într-un straniu moment de socializare : « tâlharii pe cruci cerşesc amânare/ ţăranul cu fapta din drum bocitoare/ femei despletite de prunci născătoare/ le plânge străinul... ». Timpul, spaţiul, se dilată şi se comprimă aleatoriu, detaliile se înşiră în succesiune ilogică, hazardul pare să fie legea îngrăditoare. Percepem în alternanţă, detalii uman sensibile şi crâmpeie din peisaje hiperbolizate cosmogonic : « munţii vor merge căzând peste nori/ şi frunze usca-se va–n apa din stâncă ». Poetul lasă frâu liber unei scene emoţionale, patetice, sfâşietoare. Este, să zicem, scena lamentaţiei filiale : « uitat sunt părinte la locul de cruce/ această-ntâlnire se-amână vremelnic ». Nu pentru chin jeleşte fiul, chinul fizic pare că nu-l atinge, crucificatul suportă tortura parcă într-o transă, se detaşează de durerea fizică, e distant faţă de propriul său corp. Monologul său nu sună a tânguire, are forţă de invocare a tutelei parentale, grija pentru mamă este obsesivă şi ia forma unor porunci testamentare.

El nu mai rabdă simulacrul de viaţă pe pământ, este nerăbdător să-şi regăsească identitatea şi esenţa princiară, nimbul de sacralitate şi de nemurire, îşi clamează până la

cer dreptul său natural de fiu al tatălui ceresc drept ce nu mai suportă prea îndelungă şi nedreaptă amânare. Treptat strigătul său de fiu istovit şi înfrânt de prea smerită ascultare, se topeşte în cuvinte negrăite şi neauzite, nici în cer, nici pe pământ : « duhul meu şoaptă-i acuma-n suspin ». Pe lemnul crucii stă ţintuit un altfel de prinţ străin, un prinţ hieratic. A fost un Prinţ descins din bolta înstelată, apoi a fost un simplu Om, deposedat de aura lui princiară, şi, în finalul vieţii sale experimentale pe pământ, Prinţul cel străin a devenit un Sfânt , un Sfânt suspinându-şi moartea pe o cruce. Universul se trezeşte în plenitudinea unui miracol. Prinţul sfânt se desprinde în sfârşit de lumea pământeană, pământul se despică, trepidează, vuieşte, şi apoi , sub ocrotirea luminoasă a ploii de stele, trupul chinuit îşi găseşte odihnă în pământ. Moartea vine din adâncuri lacomă să-l priponească şi să-l înhaţe în hăul de întuneric. Moartea nu are putere şi nu-l poate ţine, pentru că Prinţul nu este un simplu muritor. Lespedea despovărată de pe mormânt pluteşte în levitaţie, « lespedea grea în fulgi se destramă ». Prinţul transfigurat în fulger străpunge zidurile înfricoşate, « ziduri albastre de teamă ». Dar giulgiul păstrează amprenta supliciului, ca sigiliu al memoriei necesare. Corabia rotundă îşi poartă pasagerul în traseul

iniţiatic al tainei, rămân pe pământ semnalele trecerii şi popasului vremelnic, legăturile spaimei perpetuate de adierile de vânt. Prinţul iese din irealitatea magică şi intră în poveste. Străinul peregrin prin viaţă şi moarte pământeană stârneşte panică printre muritorii din cetate. În zori de zi oamenii se dezmeticesc din nebunia colectivă şi de atunci, de-a pururea, prin veacuri, se chinuie să se mântuiască de vinovăţie. Prinţul călătoreşte departe, din ce în ce mai departe, în univers stelar nemărginit. Ne-a părăsit prinţul străin, prinţul peregrin în timp şi spaţiu, « în nor de foc ».

Finalul de poem lasă înţeles criptat poetic unui nou început de lumină biruind noianul de întuneric , incluzându-ne pe noi înşine, prin ultimul fonem :

« iar vraja se frânse în zodii speranţe
pe calea de albe puzderii lumini
din cer întuneric deplin să coboare
de-a pururea taina de unde venim » .

Poetul Mihai Ganea scrutează în poemul « Locul Căpăţânii » formula metamorfozei logosului profan în logos poetic revelator.

VIRGINIA PARASCHIV

ISSN 2360 - 5839

EDITURA TRANSILVANIA 2015